

VI TAVALINE PÜHAPÄEV A AASTAL

(Esimene lugemine Si15 ,15-20)

Lugemine Siiraki tarkuseraamatust:

Jumal andis inimesele oma käsud ja seadused - kui sa tahad, võid neid pidada, täita ustavalt Jumala tahtmist. Tema paneb sinu ette tule ja vee, ning sa sirutad oma käe selle järele, mida sa ihaldad. Inimese ees on elu ja surm; mida ta soovib, see saab talle osaks. Suur on Issanda tarkus, Tema on vägev ja võimukas ning näeb kõike. Issanda silmad on kõige ta loodu üle, tema teab inimese kõiki tegusid. Tema ei ole kellelgi käsinkinud pattu teha. Tema ei astu välja petise kaitseks.
See on Jumala Sõna.

(Vastulaul Ps 119,1-2 4-5. 17-18. 33-34 R:1b)

R: Õnnis on see, kes elab Issanda seaduse järgi.

Õnnis on see, kes on laitmatu eluteel,
kes elab Issanda seaduse järgi.
Õndsad on need, kes peavad kinni ta käsust,
need, kes otsivad teda kõigest südamest.

R:

Sina oled andnud oma käsud,
et neist tõsimeeli kinni peetaks.
Oleksid mu sammud ometi kindlad
käima sinu seaduste teedel.

R:

Kanna hoolt minu, oma sulase eest,
siis ma elan sinu Sõna järgi.
Ava mu silmad nägema
sinu seaduste imesid.

R:

Juhata mind, Issand, oma seaduste teele,
siis ma hoian sinu poole kuni lõpuni.
Anna mulle tarkust sinu seadust taga nõuda,
olla su seaduse kuulekas täitja.

R:

(Teine lugemine 1Ko2 ,6-10)

Lugemine püha apostel Pauluse esimesest kirjast korintlastele:

Vennad, me kõneleme tarkusest täiuslike seas. See ei ole siitilma tarkus, ega siitilma valitsejate tarkus, kes kord oma võimust ilma jäävad. Vaid me kuulutame Jumala salajasse peidetud tarkust, mille Jumal on ette määranud enne aegade algust meie ülevuseks ja auks. Keegi siitilma valitsejaist ei ole seda ära tundnud, sest kui nad oleksid selle tarkuse ära tundnud, siis ei oleks nad kirkuse Issandat risti lõõnud. Jah, meie kuulutame nii, nagu kirjas seisab: "Mida ükski silm pole näinud ega ükski kõrv kuulnud, mida inimese süda pole osanud arvata - selle on Jumal valmistanud neile, kes teda armastavad". Ning meile on Jumal selle ilmutanud oma Vaimus, sest Vaim tungib kõikjale ja teab ära ka Jumala sügavaimad saladused.
See on Jumala Sõna.

(Salm enne evangeeliumi Jh 17,17)

Halleluuja. Issand, Sinu Sõna on tõde.
Pühitse meid oma tõe läbi. Halleluuja.

(Evangeelium Mt5 ,17-37 lüh >> << 20-22a.27-28.33-34a.37)

Lugemine püha Matteuse evangeeliumist:

Jeesus ütles oma jüngritele: "Ärge arvake, et ma olen tulnud seadust ja prohveteid tühjaks tegema. Ma ei ole tulnud neid tühjaks tegema, vaid täitma. Tõesti, ma ütlen teile, väikseimgi kirjamärk ei kao seadusest seni, kuni taevas ja maa püsivad - kuni kõik, mis peab sündima, on sündinud. Kes aga iganes nendest käskudest kasvõi kõige pisema tühjaks teeb ja õpetab seda ka teistele, teda hüütakse vähimaks taevariigis, kes aga käsu järgi elab ja nii ka teisi õpetab, tema saab suureks taevariigis. Sest ma ütlen teile: kui teie õiglus pole parem kirjatundjate ja variseride omast, siis te ei pääse taevariiki. Te olete ju kuulnud, mida muistsele põlvele öeldud: ära tapa. Ning igaühe üle, kes tapab, tuleb kohut mõista. Aga mina ütlen teile: igaüks, kes oma venna peale vihastab, läheb kohtu alla, kes aga ütleb oma vennale: sa lollpea, läheb suurkohtu alla, kes aga ütleb talle: sina söge pagan, läheb põrgutulle.

Kui sa nüüd oma ohvriandi altarile tood ja sulle tuleb meelde, et su vennal on midagi sinu vastu, siis jäta oma and altari ette ja mine lepi kõigepealt oma vennaga ära, siis tule ja too oma and. Sõlmi rahu oma vastasega ja ära viivita, kuni sa temaga kohtu poole teel oled, et ta ei annaks sind kohtuniku kätte ja et kohtunik ei annaks sind kohtusulase kätte ja sind ei heidetaks vangitorni. Tõesti ma ütlen sulle: sa ei pääse sealt enne, kuni sa oled ära maksnud viimsegi veeringu.

Te olete kuulnud, et on öeldud: ära riku abielu. Aga mina ütlen teile: igaüks, kes vaatab naise peale teda himustades, on juba temaga abielu rikkunud oma südames. Kui sinu parem silm sind kiusatusse saadab, siis kisu see välja ja viska minema, sest sulle on parem kaotada üks ihuliikmetest, kui et kogu su ihu peaks põrgusse heidetama. Ja kui sinu parem käsi sind kiusatusse saadab, siis raiu see maha ja viska minema, sest sulle on parem, et üks sinu ihuliikmetest hakkub, kui et kogu sinu ihu satub põrgusse. Seaduses on öeldud: kui mees oma naise minema ajab, peab ta temale lahutuskirja andma. Aga mina ütlen teile: kes oma naise minema ajab, muidu kui kõlvatu elu pärast, ajab oma naise abielu rikkuma, ja kes iganes võtab minemasaadetud naise, rikub abielu.

Veel te olete kuulnud, et muistsele põlvele on öeldud: Ära vannu valet. Ja et Issandale antud vannet tuleb pidada. Aga mina ütlen teile: ärge üldse andke vannet, ei taeva nimel, sest see on Jumala aujärg, ega maa nimel, sest see on tema jalgealune, ega Jeruusalemma nimel, sest see on suure kuninga linn. Ärge vannet andes ka oma pead panti pange, sest ühtki juuksekarva oma peas ei suuda te muuta mustaks ega valgeks. Iga teie "jah" olgu "jah" ning teie "ei" olgu "ei", sest kõik muu on kurjast.

See on Issanda Sõna.

Sissejuhatus

Armsad õed ja vennad, tänapäeval ei üllataks enam kedagi, kui keegi endal juuksed rohelisteks värviks, kuid poole sajandi eest võis sellega tõesti rohkesti tähelepanu pälvida. Mäletan, neil kaugetel aegadel, kui plastikust vaate veel kuigi palju ei kasutatud, leidis üks minu lapsepõlvekodu naabruses elanud naisterahvas kusagilt metallist õlivaadi ja tahtis seda kasutada vihmavee kogumiseks. Kuna vaat oli roostes, otsustas usin naabriproua selle puhastada ning käepärast olnud roheline värviga seespoolt üle värvida... Kas saite nüüd aru, kuidas minu naabritädid sai oma ajast kaugel ees kõndinud pungiema?

Umbes samamoodi on kõikidel aegadel toiminud sõltuvuspsühholoogia. Võtta esimene pits, tõmmata esimene kõhv, anda esimene münt mängupõrgusse - see käib kergesti. Samas ei tea keegi ette, missugune konkreetne mõju sellel on. Paljud inimesed sattuvad sõltuvusse sarnaselt tolle vaadi värvimist ülaservast alustanud tädi enesekindlusega, kes isegi oma veast aru saades ei taibanud tegevust pooleli jätta, lasta värvil ära kuivada ja siis jätkata põhjast alustades, ilma ennast määrimata. Me loeme patutunnistuse...

Jutlus

Armsad õed ja vennad, kord otsustas ühe suure põllumajandusettevõtte juht, kelle ülekohtune vallandamine meedias palju kõra oli tekitanud, et talle aitab ärimaailmast, tema läheb ja õpib nüüd pastoriks. Vaimulikuks pühitsemise järel võttis ajakirjanik temalt intervjuu ja küsis: "Kui te vaatate tagasi kõige selle skandaali peale, kuidas teid ilma süüta vallandati, siis mis te arvate, kelle seda kõike vaja oli?" Mees mõtles ja vastas: "Mina arvan, et kõige rohkem sai sellest kasu Jumal..."

Jah, mina mõtlen ka vahel, et mis küll teeks Jumal ilma minuta... Eriti kui mulle juhtub kätte niisugune lõik evangeeliumist, mis meenutab kõike oma teelt minema pühkivat laviini, nii et mida rohkem loed, seda segasemaks läheb ja seda sügavamalt sind lumepalli sisse rullitakse. Aga Jumala hädast välja aitamine kõlab vähemalt sama kummaliselt kui tema premeerimine meie inimlike ohvrite ja saavutustega. Teisalt, kui Jumal juba kord oma ilmutuse ebaselges ja varjunditerikkas inimkeeles avaldas, siis ei jää inimestel lihtsalt muud üle, kui seda omaenda elukogemuste valgusel seletada püüda.

Miks ei tohi ükski kirjamärk pühakirjast kaduda? Mida peab Jeesus silmas, kui hoiatab variseride ja kirjatundjate õigluse eest? Paraku ta ei ütle, kas siis okupantide - kreeklaste või roomlaste - õigus oleks olnud tema kuulajatele parem kui nende oma rahva ülemate oma. Muud õiglust juudid ju ei tundnud. Kas Jeesus pakub oma õpetust variseride ja saduseride pärimuse asemele, või viitab ta mingile vaeste kannatavate inimeste loomupärasele õiglustundele?

Teine moment tänasest evangeeliumist, mis palju segadust külvab, on Jeesuse sõnad vihastamise kohta. Me teame ju, kui kergesti see igapäevaelus võib juhtuda. Viha on lihtsalt emotsionaalne reaktsioon ebaõiglusele; see on hormonaalne protsess, mille abil inimese organism koondab energiat enesekaitsele. Võibolla on see tõesti ka teatud enesevalitsusekaotus, kuid kes võiks öelda, et ta pole elus kordagi oma venna või üldse teise inimese peale vihastanud?

Niisamuti on raske kuulata Jeesuse sõnu selle kohta, et abielu mingil juhul lahutada ei tohi. Igaüks teab elust tuua näiteid, kus pärast abiellumist osutub üks abikaasa vägivaldseks, jääb sõltuvusse alkoholist, loobub pere ülalpidamisest või midagi muud sellist - kuid kuna ta ei lahku oma pere juurest, siis oleks seadusetäht formaalselt justkui täidetud. Kas peavad teised pereliikmed sellise pörguliku eluga tõesti nurisemata leppima?

Kuhu Jeesus oma tänase õpetusega välja jõuab, kuidas ta ise oma sõnad kokku võtab? Tegelikult pärast neid ultrakonservatiivsetena kõlavaid üleskutseid vennaarmastuse ja abielu puutumatusse kohta ootame me juba, pea õlgade vahel, et meid manitsetakse oma lubadusi ja töotusi täitma igas olukorras ja tagajärgedest hoolimata. Kuid Jeesus teeb ootamatu pöörde ja ütleb hoopiski: ärge üldse andke vannet...

Mis on siis tänase evangeeliumi sõnum? Kui Jeesus räägib nii vihastamisest, abielust kui vandeandmisest konkreetselt, siis libiseb sinna vahele võrdpilt "kui sinu parem silm sind kiusatusse saadab, siis kisu see välja ja viska minema, sest sulle on parem kaotada üks ihuliikmetest, kui et kogu su ihu peaks pörgusse heidetama. Ja kui sinu parem käsi sind kiusatusse saadab, siis raiu see maha ja viska minema, sest sulle on parem, et üks sinu ihuliikmetest hukkub, kui et kogu sinu ihu satub pörgusse." Siin pole tegemist mitte otsese soovitusena, vaid ülekantud tähendusega, millest me võime välja lugeda, et vahel tunneme tõesti: mingi harjumusest, kirest või lihtsalt kõrkusest on sama raske loobuda kui silmast või käest.

Samal ajal võib Jeesuse õpetust vande andmisest mõista otsese manitsusena kirjatundjate ja variseride õigluse vastu, kes väliselt ju tööpoolest pooldasid seaduste täitmist iga hinnaga, isikust ja asjaoludest hoolimata. Saatuse aga ei anna meile valida, kas me sünnime tumedate või heledate juustega, rohkete vaimuannetega ja rikkasse perekonda või andetu ja vaesena. Sellepärast on

kristlase esmaseks ülesandeks olla tagasihoidlik, mitte praalida ega üritada iga hinna eest oma varjust üle hüpata, vaid leppida oma loomuse, ajastu ja muude asjaoludega. Sest nii sageli sillutab andekate andekus nende pörgutee, ja rikaste rikkus ahvatleb nad eemale tähtsatest asjadest; konstruktiivse elusisu puudumine kallutab mõttetust tegevusest ja mõnuainetest sõltuvusse, millest vabaneda võib olla sama raske kui loobuda ihuliikmest. Kuid tagasihoidlikkus lubab olukorda hinnata ja vaadata iseennast kõrvalt, et kõik, mis me lõpuks teha otsustame, oleks mõistlik. "Sest kes teeb tõtt, see tuleb valguse juurde, et ta teod saaksid avalikuks, sest need on tehtud Jumalas" (Jh3,21). Aamen.